UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Aurea Rosa id est preclarissiam[!] expositio sup[er] euangelia totius anni: de Tempore [et] de Sanctis. tam s[ecundu]m ordine[m] Predicato[rum] q[uam] s[ecundu]m Curia[m]

Mazzolini, Silvestro

[Augsburg], 31. Okt. 1510

VD16 M 1750

Feria. vi. post dominicam iij Aduentus. Textus eua[n]gelij Lu. primo. ca.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70429

Visual Library

tres habuit viros: ex quoꝝ quolibet vnā genuit filiā nomine Mariā. Et p̄mā que chriſtum peperit genuit ex Joachim: qui fuit de tribu iuda. Vn̄ verſus: Anna ſolet dici tres ↄcepiſſe marias: Quas genuere viri Joachim cleophas ſalomeq̄ꝫ.
Has duxere viri ioſeph alpheus zebedeꝰ
Prima parit chr̄m: Jacobū ſcđa minorē
Et Joſeph iuſtū peperit cū Simone iudā. Tertia maiorē Jacobū volucremq̄ꝫ Joannē. Finaliter aūt angelꝰ ↄcludit virgini dicēs: (Quia nō erit impoſſibile apō deū omne verbū.) Deus em̄ ſm̄ doctrinā ſanctoꝝ pōt omne qđ ↄtradictionem nō implicat: iſta aūt ſola que implicāt ↄtradictionē deus nequit: ſꝫ talia nō poſſunt mente concipi. ⁊ ſi poſſint ore pferri: vt teſtatur Ariſto. .iiij. Metaphyſice: puta ꝙ aliquid ſit ⁊ nō ſit: ⁊ ↄſequenter talia non poſſunt dici verbū cordis. i. ↄceptus. Deus ergo q̄ꝫuis non poſſit ↄtradictoria tamen pōt omne verbū. i. omne qđ concipi pōt ab homine vel angelo vel etiā a ſeipo. Auditis ergo his virgo mentē ſuā cum ſumma deuotione ſubmiſit deo. Amb. vi de humilitatē virginis: vide deuotionē. Sequit̄ em̄: (Dixit aūt Maria: Ecce ancilla dn̄i.) Ancillā ſe dicit que mater eligitur: nec repētina exaltata eſt pmiſſione. Mitē em̄ humilēq̄ꝫ paritura: humilitatē debuit etiā ipa preferre. Hec ille. Orauit aūt vt dn̄s dignaret̄ implere q̄ dixerat: dicens: (Fiat mihi ſm̄ verbū tuū.) Et tunc ſtatim chr̄s fuit in eius ventre ↄceptus ⁊ angelus ſm̄ Bedā celū repetijt.

Moraliter in p̄dictis de multꝫ inſtruimur q̄ Euſebius ſub his ꝟbis includit dicens. Alius aliud quoddā in p̄ſenti ſmone virginis extollet apicibꝫ: hic quidē cōſtantiam: hic obedientē pmptitudinem: alius ꝙ nō allecta eſt tam ſplendidis ⁊ arduis ꝑ magnum archangelū pmiſſis pollicitis: alius ꝙ nō exceſſit modum in dando inſtantias: ſed equaliter cauit Eue leuitatē ⁊ Zacharie inobedientiā: mihi autē humilitatis pfunditas non minus cōſpicitur admiranda. Hec ille.

Feria vi. poſt dominicam .iij Aduentus.

Textus euāgelij Lu. primo ca.

Exurgens Maria abijt in mōtana cū feſtinatione in ciuitatē Juda. ⁊ itrauit in domū zacharie: ⁊ ſalutauit Heliſabet. Et factū eſt vt audiuit ſalutationē Marie Heliſabet exultauit infans in vtero eiꝰ. Et repleta eſt ſpūſancto Heliſabet: ⁊ exclamauit voce magna ⁊ dixit: Bn̄dicta tu in mulieribꝫ ⁊ bn̄dictus fructus vētris tui. ⁊ vn̄ mihi hoc vt veniat mat̄ domini mei ad me. Ecce em̄ vt facta eſt vox ſalutationis tue ī auribus meis exultauit ī gaudio infans in vtero meo. Et beata que credidiſti quoniam pficiētur ea q̄ dicta ſunt tibi a domino. Et ait Maria: Magnificat anima mea dominū. Et exultauit ſpiritus meus in deo ſalutari meo.

Exurgens Maria abijt in montana ⁊c.) Luc. j. Sicut dicit Lucas poſtq̄ꝫ angelus habuit virginis cōſenſum diſceſſit ab illa. Maria autē quia audiuerat ab angelo ſm̄ Ambro. ꝙ Heliſabet ↄcepiſſet: ſtatim p̄ gaudio ad viſitandū illā prexit: vt tangit̄ in p̄ſenti euangelio. In quo ſunt tria puncta que ſunt viſitatio: exultatio: ⁊ grar̄ actio.

Quantū ad p̄mū dicit̄: (Exurgēs autē Maria) a quiete oratōis ⁊ ↄtemplatōis: cui in ſua camerula vacās cū deo ⁊ angelis verſabat̄. (abijt in mōtana) iudee: vbi erat hieruſalem: (cum feſtinatione) ⁊ hoc ꝓpter gaudium ſm̄ glo. vel qꝛ Jeſus ſm̄ Orige. feſtinabat ſctificare Joānē adhuc exiſtentē in vtero. Vel ſm̄ Amb. ne diu moraret̄ ī publico: qꝛ. ſ. ꝟgo ſolitudini vacare ſolita erubeſcebat in publico (in ciuitatē iuda) Hec ciuitas ſm̄ Bedā ⁊ mag.

hiſto. eſt hieruſalē. Vñ vt idem magiſter
dicit: hic Juda ſtat ꝑ regno ⁊ nō ꝑ tribu
q: hieruſalē nō fuit in tribu iuda ſed Ben
iamin. Et reuera ꝯfinia iude ⁊ Beniami
trāſibāt ꝑ hierl'm: vt pz Joſue. xv. ⁊. xviij
ſꝫ tñ maioꝛ ps ciuitatis erat in tribu ben-
iamin: ⁊ minoꝛ in tribu Juda. (⁊ intrauit
in domū Zacharie) vt fruiret ꝑgnāti Heli
ſabet: ſm Amb. ⁊ glo. Uel ſm Chryſo.
vt ꝯferret cū Heliſabet de his ita miran
dis ꝙ alijs dicere nolebat. Tū q: fidē nō
adhibuiſſēt. Tū q: dixiſſent eā ſuū velle
palliare pctm̄. Unde vt ait Grecus: Ad
ſolam confugit Heliſabet. Vñ ſubdit (et
ſalutauit Heliſabet.)

Moꝛaliter Maria ꝯcipiēs Jeſum .i.
aīa penitens ſtatim vadit in montana. i.
ad ꝯuerſationē celeſtē: in ciuitatē iuda: id
eſt ꝯfitētiū dño. q: dño .i. vicario dñi ſua
pctā ꝯfitet. Itē moꝛaliter docent hic vir-
gines: id qd̄ Amb. tradit di. Diſcite vir-
gines nō demoꝛari in plateis: nō aliqs in
publico miſcere ſmones. Diſcite vos ſctē
mulieres ſedulitatē quā ꝑgnant ib9 debea
tis exhibere cognatis. Mariā em̄ ꝙ ſola
in intimis penetralib9 ꝟſabat: nō a publi
co ꝟginitatꝫ pudoꝛ: nō a ſtudio aſperitas
montiū: nō ab officio plixitas itineris re
tardauit. Diſcite etiā ꝟgines hūilitatem
Marie: venit ꝓpinqua ad ꝓximā: iunioꝛ
ad ſenioꝛē: nec ſolū venit: ſed ⁊ ꝑoꝛ ſaluta-
uit. Decet em̄ vt ꝙnto caſtioꝛ ꝟgo: tanto
humilioꝛ ſit: noueritꝗ deferre ſenioꝛib9.
ſit magiſtra hūilitatis in ꝙ eſt ꝓfeſſio ca-
ſtitatis. Hec ille. Quantū ad ſcdm ſciē-
dū eſt: ꝙ circa iſtā exultationē ꝑcurſoꝛis
eſt dubitatio: Utrū facta fuerit a do ꝑcur
ſoꝛe hoc neſciēte/ vel fuerit in eo miracu-
loſe acceleratus vſus rōis ⁊ libe. arbitrij:
Augu. ergo ad Dardanū hoc ſub dubio
derelinqt di. ꝙ ſiue ſic/ ſiue ſic factum ſit:
vtrūꝗ diuie oīpotētie aſcribēdū eſt. Gre-
cus ꝟo expoſitoꝛ ſentit: ꝙ Joānes tūc ha
buit rōnis vſum. Ait em̄ ꝓpheta parente
acutius videt ⁊ audit/ ſalutatꝗ ꝓphetatū.
Hec ille. Idē videt Amb. ſentire: ſed tñ
hoc nō dicit exꝑſſe. ꝗ verba eius faciliter
poſſunt exponi ad oppoſitū ſenſum. San-
ctus aūt doctoꝛ tenet ꝙ vſum rōnis tunc
nō habuit aut liberi arbitrij. vt pz. iij. par.
q. xxvij. ar. vj. ⁊ hoc iō. q: Aug. ad illam
partē declinat: q: dicit euāgeliū. Exulta-
uit infans: ⁊ nō dixit: credidit. Exultare ei
etiā pecoꝝ eſt. Juxta illud Pſ. Montes
exultaſtis ſicut arietes. Vñ dicit (⁊ factū
eſt vt audiuit ſalutationē Marie Heliſa
bet/ exultauit in gaudio infans in vtero
eius) Eſt aūt rurſus ſciendū: ꝙ tm̄ ꝗtu-
oꝛ fuerūt i vtero ſctificati. Prim9 eſt chrs
vt pz Luc. j. Deinde b. virgo. Et lꝫ hoc
ſcriptura nō dicat: tñ ſic credit: q: nō fuit
in grā minoꝛ Hieremia vel Joāne. Ter-
tius fuit Hieremias. Et ꝗrtus Joannes
Et lꝫ videat Aug. dubie loꝗ ad Darda-
nū de hoꝝ duoꝝ ſctificatione. Tñ vt dicit
ſctūs Tho. vbi. s. ſic tenēdū eſt. q: d Hie
remia dr Hiere. j. Anteꝗ exires d vulua
ſctificaui te. Et de Joāne Lu. j. Spūſctō
replebit adhuc ex vtero mr̄is ſue. Orige-
nes. Nō ante repletus fuerat ſpūſctō: do-
nec aſſiſteret que chrm̄ gerebat in vtero.
Tunc aūt ⁊ ſpū erat plenus: ⁊ reſultabat
in parentē. Vñ ſequit: (⁊ repleta eſt ſpū-
ſctō Heliſabet) Nō aūt dubiū eſt: ꝗn que
tunc repleta eſt ſpūſancto/ ꝓpter filiū ſit
repleta. Hec ille. Dicit aūt repleta: quia
magnus impetus amoꝛis ⁊ ſpūſſctūs in-
uaſit eā: q: ad iſtū effectū ꝯcurrit Joan-
nes: ⁊ ꝑſentia chri: ⁊ ipa oꝛatio ꝟginis ſa
lutantis. Salutatio em̄ includit deꝑcati
onē ⁊ petitionē aliquā ꝑ ſalutato. Jō ſub
ditur (⁊ exclamauit voce magna) coꝛdis ⁊
coꝛpis (⁊ dixit: Benedicta tu inter mulie
res). i. ſup oēs mulieres. Origenes. Nul
la em̄ fuit vnꝗ tāte grē particeps: aut eē
poterit. Unius ei diuini germinis parēs
eſt vnica. Hec ille. (⁊ benedictus fructus
ventris tui) ſm Theo. ideo eſt bñdictus
q: ſine peccato ꝯceptus. Ideo ergo illud
ſubiūgit. q: alie ſctē femine genuerūt fili-
os quidē/ ſed nō ſine peccato. Uel ſm eū-
dem: idō hoc ſubiūgit. ꝗſi aſſignādo cau
ſam bñdictiōis Marie inter om̄es mulie
res. Nā in ſcriptura aliqñ vt dicit idē: ly ⁊:
ſtat ꝑ q: Sciēdū ꝟo ex ſctō Tho. Ro.
xij. lib. iij. ꝙ benedicere ꝯtingit tripliciter. ſ.
enūciatiue laudādo: ⁊ imperatiue cauſan
do bonū in ꝑſona bñdicta. ⁊ optatiue de-
ſiderādo. Licꝫ igit imperādo ſolus deus
benedicat per autoꝛitatem et ſacerdos ꝑ

miniſteriū. tñ p̄mo modo poſſumus deuȝ
⁊ creaturā benedicere: ⁊ ab eiſdē bn̄dici.
Et ſimiliter tertio modo: lȝ deo ꝓprie nō
optemus bonū niſi extrinſece optādo glo
riā eius in creatura cū ſciamus illū oīa
habere q̄ habere pōt. ſed ꝯgaudemus ei.
Sic ergo patȝ quō benedictio cōpetat ⁊
virgini ⁊ fructui eiuſdē. Fructū aūt ven-
tris Marie dn̄m dixit ſm Origenē. Un
de ſequit̄ (⁊ vnde hoc mihi vt veniat ma
ter dn̄i mei ad me) ſm Ambro. hoc nō di-
cit quaſi ignorans: cum ſciret eſſe ſpūſan
cti opus/ vt ſanctificaretur precurſor: ſed
vult oſtēdere ſe hoc non premeruiſſe. Seq-
tur (ecce em̄ vt facta eſt vox ſalutationis
tue in aurib⁹ meis: exultauit in gaudio in
fans in vtero meo. (Iſta exultatio vt di-
ctum eſt fuit diuinitus in infante: non hu
manitus ab infante p vſum rōnis. (⁊ bea-
ta que credidiſti: qm̄ ꝑficientur ea que di
cta ſunt tibi a dn̄o) Ex his autē patet ſm
Orige. ꝙ Heliſabet fuit tacta a ſpū ꝓphe
tico de preterito ⁊ de p̄ſenti: ⁊ de futuro: qꝛ
cognouit Mariā credidiſſe angelo: ⁊ eſſe
redemptoris matrem/ quem vocauit do-
minū ſuū: ⁊ ꝑficienda eſſe diuina ꝓmiſſa.
Quāuis poſſet dici: ꝙ ex leticia Ioannis
arguitiue cognouit adeſſe eū cuius ſm an
gelū erat p̄curſor: ⁊ hoc inſpiratiōe diuia:
lȝ nō ꝓphetica. Primū tñ eſt melius: quia
dicit̄ fuiſſe repleta ſpūſctō. Et dicit glo.
ꝙ repleuit eā filius ſuus: nō quidē autori
tate vt deus: aut miniſterio vt exhibens
ſacramēta: nec merito vt ieiunans p aliq̄.
ſed ꝑuilegio. qꝛ. ſ. deus repleuit mr̄em gr̄a
filij. i. vt eſſet idonea mater tāti filij. vt vi
det̄ velle Gor. Dixit aūt Mariā beatam
qꝛ crediderit: eo ꝙ fides valeat ſm Gor.
ad multa. Primo ad cognoſcendū diuia:
ſicut lux ad vidēdū colorata. Eſa. vij. ſm
aliā lr̄am. Niſi credideritis nō intelligetꝭ
Scd̄o ad defendendū cognita: ſicut noti
cia ad defendēdū vera. Ps. Credidi ꝓpt
qd̄ locutus ſum. Eph. vj. In oīb⁹ ſumē
tes ſcutū fidei. Tertio ad impetrandū mi
racula: ſicut ꝯſenſus ad ꝯtrahendū cōiu-
gia Ioā. xj. Si credideris videbis mira-
bilia. Unde etiā hodie deuoti vident mi
randa: que increduli videre nō merentur:
quia ſcȝ nō credunt: cū tamē habeāt ſuffi-
cientē cauſam credendi: vtpote qꝛ vident
miracula apoſtoloꝝ ⁊ chriſti in ſuo effectu
id eſt ſubiugatione Rome ⁊ romani im-
perij: ⁊ mundi ꝯuerſione: ⁊ apoſtoloꝝ ac
euangeliſtaꝝ atq̄ doctoꝝ ꝯſcriptione: qꝛ
ſi gētilibus idolatris ꝯſcribentib⁹ hiſto
rias fides adhibetur: quare nō adhibeat̄
chriſtianis: maxime talib⁹ quales p̄dicti fue
runt. Quarto ad ſuſtinēdū aduerſa: ſicut
firmū fundamentū ad ſtandū ꝯtra tem-
peſtuoſa. Sap. xvj. Sermo tuus hos q̄
credunt in te ꝯfirmat. Et. ij. Tim. j. Pa-
tior ⁊ nō ꝯfundor. Scio em̄ cui credidi et
certus ſum. Quinto ad viuendū in gr̄a: ſi
cut radix ad viuificādū arbuſta. Abacuk.
ij. Iuſtus in fide viuit. Sexto ad vitan-
dum ꝑicula extrema: ſicut aſpectus iaculi
ad vitandū illud. Ioan. xj. Oīs q̄ viuit
⁊ credit in me nō morief in eternū. ſ. mor
te infernali. Et licȝ hoc faciat fides for-
mata charitate: tamē etiā informis maxi
me ad hoc ꝯfert: ſicut ad recedēdū a ma-
lo. Septimo ad lucrandū gaudia eterna:
ſicut adoptatio in filiū ad habendū bona
paterna Marc. vlti. Qui crediderit ⁊ ba
ptizatus fuerit ſaluus erit.

Moraliter docemur ꝙ anima ꝯcipiēs
Ieſum ⁊ in alta ſe recipiens p ꝯtemplati
onē: ⁊ ſanctā ſiue celeſtē ꝯuerſationē leti-
ficat Heliſabet ⁊ Ioannē. Heliſabet em̄
interp̄tatur dei mei ſalus: ⁊ ſignificat de-
um ſaluatorē. Ioannes vo interp̄tat̄ cui
datum eſt vl' in quo eſt gratia: ⁊ ſignificat
angelos ⁊ alios beatos habētes gratiā
ꝯſummatā: qui omnes ſup ſanctitate no-
ſtra letantur.

Quantū ad tertiū eſt ſciendū ꝙ cōſue-
uerunt antiqui patres quādo aliqd̄ bn̄fi-
ciū ſingulare recipiebant a deo: facere can
ticū aliqd̄ ad gratias reddendas. Unde
ſūmerſis egyptijs in mari rubro: cātauit
Maria ſoror Moyſi canticū dicēs: Can-
temus domino Exod. xv. Similiter An
na mater Samuelis cū eſſet ſterilis cāta
uit p Samuele filio dicēs. Exultauit cor
meū in domino. j. Reg. ij. ca. Silr̄ canta-
uit Zacharias pro Ioanne dicens: Bene
dictus dominus deus iſrael. Luc. j. Et ſi
militer multi alij. Unde ⁊ quidā dicūt: ꝙ
ꝓpterea egrotauit Ezechias vſq̄ ad mor

tem.iiij.Reg.xx.quia tanq̃ ingratus nõ
cantauit domino quando ꝓſtrauit exerci-
tum innumerabilem Sennacherib. iiij.
Regũ.xix.Sic etiam beata virgo canta-
uit:⁊ deo dicit(⁊ ait Maria)Iſtud eſt vir-
tualiter titulus cantici. Intitulat eñ can
ticũ marie(Magnificat anima mea do-
minum)quaſi diceret O heliſabet tu me
magnificas:ſed ego magnifico.i.laudo do
minũ attribuens eius bonitati om̃ia hec.
Uel ſm Grecũ:anima marie dominũ ma
gnificat:qñ ipſa ſeipſam fructibus bonorũ
operum ad dei laudem exornat Uñ dicit
Origenes: ꝙ deus in ſe neq̃ magnificari
neq̃ diminui põt:ſed dicitur magnificari
magnificata ſua imagine.i.anima.(⁊ exul
tauit.)Exultare extra ſalire ẽ:⁊ ſignificat
immenſitatem gaudij tantam eſſe vt non
poſſit in ſecreto celari:ſed ſignis manife-
ſtet.(ſpũs meus).i.anima mea ſm Baſi-
lium. Sciendum eſt enim ꝙ vt colligit
ex ſctõ Tho.j.q.xxxvj.ar.j.di.x.et.iiij.cõ
tra.c.xviij. li ſpũs impoſitum eſt ad ſigni
ficandam ſubtilitatem nature alicuius:q̃
ſubtilitas attendit ꝑ remotionem a mate
ria.vñ ꝓpter ſubtilitatem incorporea.i.de
um:angelum ⁊ animã dicimꝰ ſpiritꝰ. In
de eſt etiam ꝙ amantes ⁊ concordes dici
mus eſſe conſpiratos vel vnius ſpiritus:
q: etiam dicimꝰ eos eſſe vnum cor ⁊ vnã
animã:dicẽte Ariſto.ix.Eth.ꝙ ꝓpriũ eſt
amicoꝝ vnã animã in duobꝫ corporibꝫ eẽ.
Corpa etiam aliqua ꝓpter ſubtilitatẽ di-
cuntur ſpũs:vt aer. ⁊ q̃dam alia corpa in
animalibꝫ ex alimentis generata Et inde
eſt ꝙ attractio aeris ⁊ expulſio dicit inſpi
ratio ⁊ reſpiratio. Et inde etiam ventꝰ di
citur ſpũs:Et vt dictũ eſt ſubtiliſſimi va
pores ꝑ quos anime virtus diffundit ad
corpis partes.Igit beata virgo hic ſpiri-
tum dicit animã q̃ntum ad partẽ ſupiorẽ
.i.vt eſt intellectualis:⁊ cõmunicat cum
angelis(in deo)In hoc virgo docet ſuum
decantare:⁊ ſuũ gaudiũ nõ eſſe vanũ:ſꝫ eẽ
in deo.i.de deo.Cogitans eñ diuinã pie-
tatem ⁊ bñficium exhibitum a deo:⁊ exhi
bendum humano generi:gaudens de ſuo
⁊ aliorum ſpũali bono:exultauit(ſalutari
meo)Salutare idẽ eſt qđ ſaluator. Et in
hoc ipſa dicit chr̃m ꝓ ſe q̃ꝫ veniſſe moritu
rũ.Unde chriſtus dicit redemptor oim.
Deinde ſubiungit cauſam ſue laudis ⁊ ex
ultationis dicens(q: reſpexit humilitatẽ
ancille ſue)Humilis dicit quaſi humi ac-
cliuis:ſiue ad terrã inclinatꝰ. Humilis ḡ
eſt aliq̃s dupliciť. Uno modo per virtutẽ
ſe ſponte ꝓpter deum deprimendo:⁊ de ſe ñ
pſumendo magna. Iſto modo humilitas
eſt virtus:⁊ humilis virtuoſus. Alio mõ
aliq̃s eſt humilis ꝑ neceſſitatem:vt q: eſt
pauꝑ vel tribulatus,⁊ iſte non eſt virtuo-
ſus:q: ipſe non ſeipſm humiliat:vñ verius
dicit humiliatus q̃ꝫ humilis. nec humili-
tas iſto modo eſt virtus. Iſto modo loq̃
bat Daniel.iij.ca.dicens.Humiles ſumꝰ
in vniuerſa terra hodie ꝓpter peccata no
ſtra. Beata ergo virgo ſm Grecum ex-
poſitorem ⁊ Aug.⁊ Orig.Beð.⁊ Ber
nardum ⁊ cõmuniter ſm oẽs:loquit đ hu
militate que eſt virtus. Unde ſenſus eſt.
Bene laudo ⁊ merito exulto:q: deus re-
ſpexit.i.approbauit hũilitatẽ ancille ſue:
ex me ſumendo carnem. Nec iſta dicit ad
iactantiam:ſed ad oſtendendã veritatem
ad dei laudem ⁊ cõmendationẽ humilita
tis:qua:vt dicunt ſancti:plus fuit diſpo-
ſita vt eſſet dei mater q̃ꝫ ex quacunq̃ alia
virtute. Poſſumus autẽ etiam exponere
de humilitate ſecundo mõ que eſt quedã
modicitas ⁊ obſcuritas. Beata eñ virgo
erat modica et obſcura quo ad homines
mundi qui eius merita neſciebant:ſed de
us exaltauit eam ſuꝑ om̃es mulieres. Iõ
dic:Bene laudo ⁊ merito exulto:quia de
us reſpexit oculo pietatis ⁊ clementie hu
militatem:id eſt modicitatem et obſcuri-
tatem ancille ſue. Secundũ aũt vtrũq̃ ex-
ponendi modũ merito ſubiungitur q̃dam
eius prophetia de futuro:cũ dicit(ecce eñ
ex hoc)id eſt ab hinc ſeu ex hoc tempore.
vel ex hoc:id eſt propter hoc beneficiũ qđ
deus mihi contulit.(Beatam me dicent
omnes generationes)non ſolum fideliũ:
ſed ⁊ infidelium:non hebraicoꝝ ſed etiam
latinorum ⁊ grecorum. Sciendum eñ ꝙ
gñatio aliqñ ſumit ꝑ ꝓplo:vt ſi dicamꝰ iu
deos eſſe vnã generationẽ ⁊ gẽtiles aliã:
⁊ chrianos aliã. Aliqñ ꝓo ſumit ꝑ etate:
marie q̃ ꝯſueuit vnꝰ hõ durare:ſic Gen.
xv.dicit. Generatiõe q̃rta reuertent huc.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Et vtroqꝫ modo loquit̃ virgo. Nam ma-
gnificabit̃ in ꝓplo dei q̃diu durabit iſta vi
ta ꝛ futura: ꝛ ſimilit̃ magnificabit̃ ab oib⁊
ꝓplis. Nam ſaraceni in ſuo alchorano hñt
ſcriptū: ꝛ ſunt verba Mahumetis Dixe-
runt angeli ad mariā. O maria deus ele-
git ꝛ purificauit te ꝛ elegit te ſuper mulie
res ſeculoꝝ. Et multa alia ad laudē eius
xpote ꝙ eius filius fuit verus ꝓpha: ꝛ ꝙ
viuus celū aſcēdit: ꝛ ꝙ ventur⁹ eſt iudica-
re viuos et mortuos: et ſimilia. Vñ apud
eos blaſphemās eā grauit̃ punit̃. Iudei
quoqꝫ pſidi ꝓtificant eā multipl̃r. Primo
q̄dem eos ꝯuertunt̃. Scđo in ſcripturis
q̄s in ſynagogis legunt que illam laudāt.
Tertio laudabūt in fine ſeculi qñ oēs con
uertent̃. Quarto laudant eam in ſuis hi-
ſtoriis: qꝛ ioſephus iudeus valde magni-
ficat filiuz eius. xviii. li. antiq. ca. ix. dicēs
Fuit iiſdem tꝑib⁊ ieſus ſapiēs vir: ſi tñ eū
virꝝ noiare fas eſt. Erat ei mirabiliū ope-
rum effector: ꝛ doctor eim eoꝝ hoim qui
libenter audiunt que vera ſunt. Et m̃tos
q̄dem iudeoꝝ: multos etiā ex gentib⁊ ſibi
adiunxit. Chr̃s hic erat: Hunc accuſatio
ne ꝑmoꝝ nr̃e gentis virꝝ cum pilatus i cru
cem agendū decreuiſſet: non deſeruerunt
hi q̄ ab initio eum dilexerūt. Apparuit ei
eis tertia die iteꝝ viuus: ſm ꝙ diuinitus
inſpirati ꝓphete vel hec vel alia de eo in-
numera miracula futura eē ꝑdixerāt. Sꝫ
ꝛ in diē hodiernū chr̃ianoꝝ q̄ ab ipo nun
cupati ſunt ꝛ nomen pſeuerat ꝛ gen⁹. hec
ille. Propter tales ẽ laudes letat̃ virgo
non inaniter: ſed inquantū in talib⁊ laudi
bus reſultat honor dei ꝛ bonum animaꝝ
Subdit aūt ſm Theo. cauſam quam lau
danda foret dicēs. (Quia fecit mihi ma-
gna) Theo. Que tibi magna fec̃: Credo
vt creatura ederes creatorē: famula dñm
generares: vt ꝑ te mundū deus redime-
ret: per te illuminaret: ꝑ te ad vitam reuo
caret. Hec ille. Vel ſm Titū (fecit ei ma
gna) vt eſſet virgo ꝛ mater: non cuiuſcun-
qꝫ: ſed dei. hec eñ eſt vera ꝛ catholica ſen
tentia. Maria eſt vere et ꝓprie mater dei:
vt ptꝫ ꝑ ſctm̃ Thom̃. iii. par. q. xxxv. et. q.
xxv. et. iii. di. iii. et. iiii. cōtra ca. xliii. Sub-
iungit aūt q̄s iſta fecerit: qꝛ eſt ille (q̄ po-
tens eſt). ſ. ſimpl̃r ſine limitatiōe. i. omipo
tens (ꝛ ſctm̃ nomen ei⁹) non rōne ſyllaba-
rum: vt dicit Hila. ſed rōne rei ſignificate
Eſt eñ ſanctus deus in ſe: et effectiue q̄a
alios facit ſanctos. vnde dicit̃ ſanctus ſan
ctoꝝ. Sicut eñ docet ſanctus Tho. ii. ii.
q. lxxxi. ar. viii. Sanctitas dicit duo. Pri
mo dicit imundiciam a peccato: qđ patet.
Nam agios grece qđ latine dicit̃ ſanct⁹:
ab a qđ eſt ſine: ꝛ gios ſiue ge (vt aliis pla
cet) qđ eſt terra. Et ſanct⁹ latine ſm Iſi.
dicit̃ q̄ſi ſanguine tinctus: ſanguine inquā
hoſtie ad purificandū. Scđo dicit firmi-
tatem. Vnde antiq̄ dicebant ſancta q̄ ita
erant lege munita vt nullo modo liceret
ea violare. Deus ẽ eſt ſanctiſſimus: q̄ nec
habet nec hr̃e pōt iniq̄tatem. Deinde be
ata ꝟgo ꝯuertit ſe ſm Bedam a ſpeciali-
bus donis ad generalia dicens (ꝛ miſcđia
eius a ꝓgenie in ꝓgenies) id eſt ſm eundē
Bed. non ſolum mihi contulit de⁹ dona:
ſed omni tꝑe vſqꝫ in eternum largit̃ bñfi-
cia. Sed iſta beneficia non exhibet omni
bus: ſm Grecū expoſitorē: ſed (timentib⁹
eum) qui. ſ. in timore caſto ꝛ filiali ſeruiūt
deo. Sed iſta verba Greci oportet intel-
gere de collatione glorie ꝛ gratie. Nā de⁹
malis multa ꝑſtat alia bñficia: tam q̄ ad
bona fortune q̄ꝫ q̄ ad bona nature. Quia
ꝓo non oēs timent deum. Iđo btā virgo ꝓ
phetando de futuro ꝛ tñ vtens verbo ꝑte
riti tꝑis: eo ꝙ talia ita hr̃et certa acſi per-
acta iam fuiſſent: ſubiungit (Fecit potenti
am in brachio ſuo). i. chr̃o ſeu filio ſuo ſm
Theo. ꝛ Bedā. Deus eñ pater ꝑ filium
operat̃ ſic homo ꝑ brachiū. Vel verbum
dei dicit̃ brachium ſm alios. qꝛ ſicut bra-
chium eſt a corꝑe ꝛ manus ab vtroqꝫ: ita
filius ꝛ a patre ꝛ ſpūſſanct⁹ ab vtroqꝫ. In
chr̃o ergo fecit potentiā deus: qꝛ eum fe-
cit potentē. Vel ꝑ potentiā intelligit̃ effe
ctus potentie: puta victoria de inimicis:
quā deus fecit in brachio. i. ꝑ brachiuz ſu
um ꝑ quod omnia facta ſunt. In brachio
igitur ſuo: id eſt in chr̃o fecit potentiā: id ē
opera mire ꝑtātis. Primo mundū creās
quia omnia ꝑ ipſum facta ſunt Ioan. i. ſic
artifex facit ſcutellam de luto ꝑ conceptū
ſuum. filius eñ dei eſt conceptus ſeu ver-
bū patris. Vnde Eſa. xlviii. Man⁹ mea
fundauit terrā ꝛ dextera mea menſa ē ce-

los. Et Eccl. xxxviij. Jn brachio ſuo for-
mabit lutū. Scđo diabolū ⁊ ſuos deijciē-
do a regno qđ ſup homies ſibi p tyranni-
dē vſurpauit. Pſalmiſta. Tu humiliaſti
ſicut vulneratum ſupbum: in brachio tuo
diſperſiſti inimicos tuos. Tertio mūduz
redimendo nō ſolum a poteſtate diaboli
ſed ab omni malo culpe: ⁊ finaliter etiam
pene Pſ. Redemiſti in brachio tuo popu
lum tuū. Quarto ouem pditam in celum
reportando. Eſa. iiij. Jn brachio ſuo cō-
gregabit agnos. Quinto totū mūdū iudi-
cando Eſa. vj. Brachia mea pplos iudi-
cabunt: id eſt chriſtus ⁊ aſſeſſores in iudi
cio vniuerſali. ſ. apl'i ⁊ alij qui paupertatem
voluntariā ſeruauerint. Sexto iudeorū
regnū euertendo: ⁊ iudeos ſupbos ⁊ ob-
ſtinatos p mundū diſpergēdo. Vñ ſub-
ditur (diſperſit ſuperbos mēte cordis ſui)
id eſt ſuperbos in mente ſua: q̄uis habe-
rent humilitatē ad extra: vt iudei: ⁊ maxi
me phariſei: hypocrite. Et p ſupbos ſm
Theo. ⁊ Ciril. nō ſolum iudeos: ſed etiaz
demones poſſumus itelligere quos chri
ſtus moriēdo ſupauit ⁊ ab eis abſtulit p̄-
dam: id eſt iuſtos in inferno detētos deti
nentes demones effugādo. Fere aūt eadē
ſententia ſub alijs verbis ſubiungit' cum
dr (depoſuit potētes) id eſt poteſtate abu
tentes. Poteſtas em̄ eſt a deo: vt ptz Ro
ma. xiij. ſed abuſus eius a diabolo ⁊ mali
cia humana (de ſede ⁊ exaltauit humiles)
que exponēs Ciril. ait. Magna ſapiebāt
demones ⁊ diabolus: gentiliū ſapientes:
phariſei ⁊ ſcribe. Hos tamē depoſuit ⁊
erexit humiliātes ſe ſub poteti manu dei:
dans illis ꝟtutē calcandi ſerpētes ⁊ ſcor-
piones: omnēq; poteſtatē inimici. Erant
⁊ q̄nq; iudei poteſtate ſupbi: ſed pſtrauit
hos incredulitas: ex gentib' aūt ignobi-
les ⁊ humiles: p fidē ad apicem ꝯſcende-
rūt. Hec ille. Vel ſm Grecū: depoſuit po
tentes demones dñs de ſede. i. de volūta
te humana: cui inſederant merito peccati
Ade. ⁊ exaltauit humiles. i. homines hu
miliatos a diabolo. Quod ꝟo ſequit' (eſu-
rientes impleuit bonis: ⁊ diuites dimiſit
inanes) duplicē habet expoſitionē littera
lem. Primo em̄ exponit' ſm glo. ⁊ Baſili
um: de eſurie ⁊ diuitijs corpalib'. q2 de'
plerūq; humiliat vnum ⁊ ſubleuat alium:
pauperē facit eum qui erat diues. ⁊ ditat
pauperem. vt dixit Anna. j. Reg. ij. Alio
modo exponit' de eſurie ſpūali: que erat i
toto mundo / excepta Judea. Totus em̄
mundus eſuriebat veritatē diuine cogni-
tionis: ⁊ illā nō habebat cū ſeruiret idolis
Hac ꝟitate erāt iudei pleni ꝓpter ſcriptu
ras: ⁊ dimiſſi ſunt inanes ꝓpter infideli-
tatē / vacui fidei veritate. Ecōuerſo genti
les eſuriētes merito fidei ſunt veritate re
pleti. Poſt generalia aūt bñficia ſpeciali-
ter deſcendit virgo ad incarnationē filij
dei dicēs (ſuſcepit) Hoc aūt tripliciter expo
nitur. Primo benedicēdo ſic: Jſrael: id
eſt pplus iſraeliticus: ſuſcepit puer. i. Je-
ſum chr̄m ſuū. i. ſibi pmiſſum: ⁊ ſibi ſpecia
liter miſſum ⁊ exhibitū. Et q2 illū ſuſcepit
iſrael: iō recordatus ſupple eſt miſericor-
die ſue. i. ſibi a deo repromiſſe ⁊ p̄ſentialit'
exhibite. Juxta illud Eſa. ix. Paruul' na
tus eſt nobis ⁊ filius ⁊c. Loquit' em̄ in p-
ſona illius ppl'i ⁊ de futuro p modū p̄teri
ti ꝓpter certitudinē ꝓphetie. Unde idez
Eſa. lxiij. Miſerationū dñi recordabor
Scđo melius ſic: Deus q̄ diuites dimi-
ſit inanes: ſuſcepit p incarnationē iſrl' non
quaſi totū illū ppl'm aſſumpſerit: ſed quia
aſſupmſit illā humanitatem chr̄i que fuit
de ſemine iſrael: eo modo quo dicit apo-
ſtolus Heb. ca. ij. Semen Abrae appre-
hendit. Jſrael inquā puerū ſuū: id eſt ſer-
uum humile ⁊ obedientē. Et hoc q2 ipſe
de' fuit memor miſericordie ſue. i. ſibi cō
ſuete: ⁊ a ſe pmiſſe Abrae ⁊ ſemini eius.
Jſti duo modi exponendi poſſunt haberi
a G[illegible]a: ſed exponit' tertio optime: vt ſit
ſenſus ſm Bedam ⁊ Baſiliū. Deus ſuſ-
cepit ad amiciciā ⁊ gratiā (iſrael puerū ſu
um (. i. ppl'm iudaicū: qui in parte credidit
etſi nō in toto: inquantū eū ſibi p incarna
tionē ſui filij reconciliauit: ⁊ nō ſolū ipum
ſed totū mundū. Eſt aūt ſciendū q2 q̄li
bet habet duplicē offenſam cōtra deum.
Una eſt cōmunis: q̄ dicit' offenſa vel pec-
catum nature: vt eſt pctm̄ originale. Alia
eſt ꝓpria que dicit' pſonalis: vt peccatum
actuale. Deus ergo in chr̄o recōciliauit ſi
bimetipſi totū mundū / quo ad pmā offen
ſam: ⁊ q̄ ad ſcđaz ſufficient'. q2 paſſio chr̄i

fuit ſufficiens ſatiſfactio p omnib9 pecca-
tis actualib9 factis aut factilib9 ⁊ p origi
nali. Non aut̄ reconciliauit ſibi totū mun
dum efficaciter. quia ſanguis eius nō ha
bet efficaciā niſi in his qui baptizant̄ ⁊ cō
uertunt̄ ad deū. Nō ḡ ſuſcepit deus totū
pplm iſrael p recōciliationē efficacē ſed ſo
lū p ſufficientē. Appellat tamē beata vgo
populū iſtū puer dei. id eſt humilē ⁊ obe
dientē dicens: puer ſuū. hoc aut̄ facit p
ſecundā regulam ſuperius aſſignatā. q
ſcz cum bonis aliquando laudantur ma-
li. Iſtam aut̄ reconciliationē ⁊ ſuſce-
ptionem deus fecit pp̄ter duo. Primo p-
pter ſuam miſericordiā. Secūdo propter
pmiſſionem quam fecerat patrib9: p̄cipue
Abrae: dicens Geneſ. xij. In te. i. ſemine
tuo benedicent̄ vniuerſe cognatōes. Hec
autē duo tangit beata virgo dicens (recor
datus) id eſt ad modū recordantis ſe ha-
bens (miſericordie ſue. ſicut locutus eſt) id
eſt repromiſit (ad patres noſtros). ſ. pa-
triarchas ⁊ pphetas. Unde ſubiūgitur
Abraam ⁊ ſemini eius) per ſemen aut̄ ei9
ſcz Abrae intelligunt̄ illi qui ſequunt̄ fidē
Abraam. Quod aut̄ ſubditur (in ſecula)
referendū eſt ad illud qd̄ dixerat: ſuſcepit
quia vt dicit glo. pmiſſio hereditatis nul
lo fine claudet̄. Eſt ergo ſenſus (deus re-
cordatus ſue miſericordie: ſuſcepit iſrael
puerum ſuum in ſecula). i. in eternū (ſicut
locutus eſt ad patres noſtros). i. ſicut di-
xit (Abraam ⁊ ſemini eius) Amen.

Sabbato poſt dn̄icā tertiam aduentus.

Textus euāgelij Lu. ca. iij.

a Anno q̄ntodecimo im
perij Tyberij ceſaris
procurāte pontio Pi
lato iudeā. tetrarcha
aūt galilee Herode. Philippo
autē fratre eius tetrarcha itu-
ree et traconitidis regionis. et
lyſania abiline tetrarcha. ſub
principibus ſacerdotū Anna ⁊
Caipha. factū eſt verbū domi
ſup Joannē Zacharie filiū in
deſerto. Et venit in omnē regi
onem Jordanis p̄dicās bapti-
ſmum penitētie in remiſſionē
peccatorū: ſicut ſcriptum eſt in
libro ſermonum Eſaie pphete.
Vox clamātis in deſerto: para
te viā domini: rectas facite ſe-
mitas eius: omnis vallis im-
plebitur: ⁊ omnis mons et col-
lis humiliabitur ⁊ erunt praua
in directa: et aſpera in vias pla
nas: et videbit omnis caro ſalu
tare dei.

a Anno quintodeci-
mo imperij ceſaris. Luce. iij.
Hic incipit tertiū capitulum
euāgelij Luce. In quo poſtq̄
egerat de his que circa chr̄m ⁊ a chr̄o fa-
cta erant vſq ad. xij. annū p̄termiſſis oi-
bus geſtis eius a. xij. vſq ad. xxx. tranſit
ad narrandū ea que chriſtus geſſit trib9
vltimis ānis vite ſue. In p̄ſenti ergo euā
gelio tanguntur tria puncta: que ſunt: tē-
poris aſſignatio: Predicatoris deſcptio:
et Predicatiōis explicatio.

Quantū ad prīmū litteraliter ſciendū
eſt. Primo ſm chronicas: q Tyberi9 ſuc-
ceſſit Octauiano auguſto: ſub q̄ natus eſt
chr̄s. ſ. xlij anno imperij ſui. Et ſil'r ſub eo
dē natus eſt Joannes bap. an̄ p dimidiū
annū. Auguſtus aut̄ impauit. lvij. annis:
⁊ menſib9 ſeptē: ſm Magi. hiſto. Ex q̄ pz
q anno. xv. imperij Tyberij Joānes fuit
xxx. annorū vel circa. Hoc aut̄ eſt tp̄s p̄di
catiōis debitū. q tūc incipit vigere virilis
etas. Un̄ Joſeph. xxx. annorū erat qn̄ ſte-
tit corā pharaone Gen̄. xlj. ⁊ Ezechiel qn̄
incepit pphare Ezech. j. Sciēdū ē ſcdo
q ſm hiſtorias herodes aſcalonita cū re
gnaſſet in iudea. xxxvij. annis mortu9 eſt.
Sub iſto nat9 eſt dn̄s: ⁊ iſte pueros inno
cētes occidit. Habuit āt ſex hos filios. ſ.
Antipatrū ex Doſide. Huit etiā alexādrū
⁊ Ariſtobolū ex Marianne vl' mariame.
Iſta Mariānes ſm Joſephū fuit imēſe

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN